

မင်းသုဝဏ်၏ သားချစ်ရင်ဒေါ် ဘာသာပြန်ဇာတ်လမ်းကဗျာ

* သီတာအောင်

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မင်းသုဝဏ်၏သားချစ်ရင်ဒေါ် ဘာသာပြန်ဇာတ်လမ်းကဗျာတစ်ပုဒ်ကို လေ့လာ ထားသောစာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ အနောက်တိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် ဘဲလက်ဒ်ကဗျာများသည် တစ်ဖက်စွန်းရောက်သည့် ခံစားမှုများကိုရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်။ ထိုကဗျာ မှတစ်ဆင့် လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝ၊ လူ့စရိုက်ကိုတင်ပြရင်း လောကသဘော၊ လူ့သဘောကို ဆင်ခြင်သံဝေဂယူစေသည်။ ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ ကဗျာသည် ရသခံစားမှုမျိုးစုံကို ပေးနိုင်ပြီး မြန်မာ စာပေအတတ် ဘဝအသိမျိုးစုံကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပေးနိုင်သောကြောင့် မြန်မာစာပေလေ့လာလိုက်စားသူတို့အတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ဇာတ်လမ်းကဗျာ တစ်ပုဒ်အဖြစ် အထောက်အကူပြုမည်ဟု ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံးများ။ ဘဲလက်ဒ်၊ နိုမိတ်ပုံ၊ စကားအသုံးအနှုန်း။

နိဒါန်း

ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်သည် အနောက်တိုင်းဘဲလက်ဒ်ကဗျာသဘောကိုလည်း မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်တို့ သိစေလိုသောစေတနာဖြင့် ‘သားချစ်ရင်ဒေါ်’ ဘာသာပြန်ကဗျာကို ၁၉၇၀ပြည့်နှစ်မတ်လထုတ် မိုးဝေမဂ္ဂဇင်းတွင် ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ ‘သားချစ်ရင်ဒေါ်’ကို လေ့လာကြည့်လျှင် အနောက်တိုင်းဘဲလက်ဒ်အတွေးစိတ်ကူးသည် တစ်မျိုးတစ်ဖုံထူးဆန်းသည်။ ခံစားမှုများသည် ကြမ်းရှသယောင် ရှိသည်။ မြန်မာစိတ်ခံစားမှုနှင့်မဆီလျော်ပေ။ မြန်မာစိတ်ခံစားမှုနှင့်မဆီလျော်သည့် အပိုင်းများကိုလည်း မင်းသုဝဏ်က ချန်လှပ်ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ထို‘သားချစ်ရင်ဒေါ်’ ၏ မူရင်းကဗျာတွင် အပိုဒ် ၁၀-ပိုဒ်ပါဝင် သည်ကို ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်က အပေါ်၆-ပိုဒ်ကိုသာ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သည်။ အစလေးလုံး၊ အလယ်သုံး၊ အဆုံး ငါးခု နှစ်ဟူသော သံပေါက်စည်းကမ်းအရအစလေးလုံး၊ အလယ်သုံးလုံးနှင့် အဆုံးခုနှစ်လုံးချထားသော သံပေါက်ကဗျာပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့်ပြန်ဆို၍ ပုံသဏ္ဍာန်ဖွဲ့စည်းမှုယူထားသည်။

၁။ မင်းသုဝဏ်အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

မင်းသုဝဏ်(အမည်ရင်း-ဦးဝန်)ကို ၁၉၀၉-ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီခရိုင် (ယခု ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး) ကွမ်းခြံကုန်းမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ၁၉၃၆-ခုတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့၊ ၁၉၃၈-ခုနှစ် တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၊ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှ ဘီလစ်(B.Litt)ဘွဲ့ရသည်။ အမေရိကန်ပြည် ယေးလ်တက္ကသိုလ်တွင် အထွေထွေဘာသာဗေဒပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနမှူး၊ တက္ကသိုလ်မြန်မာစာအဘိဓာန် စာတည်းမှူး၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနပါမောက္ခအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေခေတ်ကို ဦးဆောင်သူတစ်ဦးအဖြစ်ထင်ရှားသည့် အပြင် မြန်မာ့လေ့၊ မြန်မာ့စရိုက်၊ မြန်မာမှုများကို အလေးပေးရေးဖွဲ့သည်။

ကဗျာကို ၁၃-နှစ်အရွယ်ခန့်တွင် စတင်ရေးသားသည်။ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ပုံပြင်၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများ၊ ဝေဖန်စာများရေးသားသည်။ ရေးသားပြုစုခဲ့ပြီးသော စာအုပ်အချို့မှာ တက္ကသိုလ်မြန်မာ အဘိဓာန် ၅-ပိုင်း၊ သပြေညိုနှင့်အခြားကဗျာများ၊ မောင်ခွေးဘို့ ကလေးကဗျာများ၊ ပန်းနှင့်ပင်စည်နှင့် မြန်မာစာမြန်မာမှုတို့ဖြစ်သည်။ ဇော်ဂျီနှင့်တွဲဖက်၍ စာပေလောက (ပထမတွဲ)၊ ခရီးသည်

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်

စာပေဆောင်းပါး များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ (၁၅-၈-၂၀၀၄)အသက် ၉၅နှစ်အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။ (စိုးမြင့်လတ်၊ ၂၀၁၄၊ ၅၁၃-၅၁၇)

၂။ ဇာတ်လမ်းကဗျာ(ဘဲလက်ဒ်)ဟူသည်

အနောက်တိုင်းတွင်ထွန်းကားသည့် ဇာတ်လမ်းကဗျာသဘော၌ ဇာတ်ကြောင်းပြောခြင်းသက်သက်ကို အလေးပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ အတွေးဒဿနတစ်ခုကို အခြေခံကာ ဇာတ်ကြောင်းကိုပြောလေ့ရှိ သည်။ ကဗျာဖတ်သူအနေနှင့်မူ ဇာတ်လမ်းကဗျာပြီးဆုံးသွားမှသာ ကဗျာစာဆိုပြောလိုသော အတွေး ဒဿနကို တွေ့မြင်ခံစားကြရသည်။ ကဗျာကိုဖတ်နေသည့်ကာလတွင်လည်း အချို့အပိုင်းများ၌ ကဗျာဖတ်သူများ အနေနှင့် အတွေးဒဿနကိုရရှိသည်။ ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ကဗျာတို့၏ အခြေခံသဘောသည် ကဗျာစာဆို၏ အတွေးဒဿနကို စာဖတ်သူစိတ်ဝင်စားသည့် ရာဇဝင်သမိုင်းကြောင်း(သို့မဟုတ်) ရင်းရင်းနှီးနှီး ကြားခဲ့ဖူးသောဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များမှတစ်ဆင့် တင်ပြလေ့ရှိသည်။ ပုံပြင်နှင့်ဇာတ်လမ်းကို မရိုးတမ်းနှစ်သက်ခဲ့ကြသော မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်တို့အနေနှင့် ဇာတ်လမ်းကဗျာများသည် အတွေးအသိကိုညွှန်ပြသည့် ကဗျာရိုးရိုးများ ထက်ပို၍စွဲမက်ဖွယ်ဖြစ်လာရပါသည်။ ဇာတ်လမ်းကိုတင်ပြရေးဖွဲ့ရာတွင်လည်း ဇာတ်လမ်းတစ်ခုလုံး မဟုတ်သောလည်း ဇာတ်လမ်းတွင်းမှ အချို့သောဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကိုယ်နှုတ်အမူအရာများ၊ ပြောစကား များကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့နိုင်သည့်အတွက် ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးသည် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်သဖွယ် သက်ဝင်နှစ်သက် စွဲမက်လာစေပါသည်။

ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ကဗျာများ၌ ကဗျာဆရာသည် မိမိပြောလိုသောအတွေး၊ အမြင်၊ ဘဝဒဿန အတွက် ဇာတ်လမ်းကိုအသုံးပြုခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအတွင်း ဇာတ်ဆောင်များလည်း ပါဝင်သည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ သွင်ပြင်ပုံပန်းနှင့်စရိုက်လက္ခဏာများလည်း ပါဝင်လာသည်။ ဇာတ်ဆောင်အချင်းချင်း၏ အားပြိုင်မှုများ၊ အချစ်အမုန်းများလည်း ပါဝင်လာသည်။ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်တို့နှင့်အတူပါလာသော အချက်များက စာဖတ်သူအား စိတ်လှုပ်ရှားစေသည်။ ရသ ခံစားမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဇာတ်လမ်း၊ ပုံပြင်အဆုံးတွင်မူ ကဗျာဆရာက စာဖတ်သူအားပေးလိုသော ဘဝအသိကိုရရှိလိုက်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းဖြင့် ကဗျာဖွဲ့တင်ပြခြင်းဖြင့် စာဆိုတင်ပြလိုသော အတွေးအမြင်များသည် ပို၍နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာသည် ဟုဆိုရပါမည်။

ဇာတ်လမ်းပြောကဗျာအဖွဲ့များသည် နရီစည်းဝါးသဘောပါဝင်နေသဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရလည်း လွယ်ကူသည်။ ကဗျာကိုရွတ်ဖတ်နေရင်းဖြင့် ထူးထူးထွေထွေ စဉ်းစားနေစရာမလိုဘဲ ကဗျာဆုံးသွားသည့်အခါကဗျာ ဆရာဆိုလိုသည့်အတွေးဒဿနများကို သဘောပေါက်လာကြရသည်။ မြဇင်က

“ကဗျာဆရာသည် ကဗျာနရီကိုသုံး၍ စကားပြေဖြင့် မဖော်ကျူး အပ်သော သိမှုအမျိုးမျိုး၊ သဘောထားအမျိုးမျိုး၊ ခံစားမှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ကျူး သည်။” (မြဇင်၊ ၁၉၇၀၊ စာ ၆၅)

ဟုဆိုသည်။

ဘဲလက်ဒ်ကဗျာ၏ သဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍လည်း Dictionary Literary Terms and Literary Theory စာအုပ်တွင်

“ဘဲလက်ဒ်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ရှေးကျသော လက်တင်စကား Ballade နှင့် Ballet၊ အီတာလျံစကား Balarice မှ ဆင်းသက် လာသော “to dance” ကပြရန်ဟူသော အနက်ရသည်။ ဘဲလက်ဒ် တစ်ပုဒ်သည် ပုံပြင်တစ်ပုဒ်အား ပြောပြသည့် သီချင်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ မူလအနေ အထားမှာ “အက တစ်ခုတွင် တွဲဖက်သည့် ဂီတ အတွဲအဖက်” တစ်ခုဖြစ် သည်။ ဘဲလက်ဒ် ကဗျာတို့တွင်

(၁) ကဗျာအစတွင် အများအားဖြင့် သဲလှိုက်ရင်ဖိုအကြောင်းအရာ များနှင့် ရေးဖွဲ့တတ်ခြင်း။

- (၂) ဘာသာစကားရိုးရှင်းခြင်း။
- (၃) ပုံပြင်အားဖြင့် “အချိအချစကားများနှင့်လှုပ်ရှားမှု”မျိုးဖြင့်ပြောခြင်း။
- (၄) အများစုမှာ အလွမ်းများဖြစ်ခြင်း။
- (၅) အများအားဖြင့် ထပ်ကျော့ပိုဒ်များ၊ “သံပြိုင်လိုက်ခြင်း”ပါဝင်ခြင်းတို့ ရှိသည်။”
(စာ ၂၅၄)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

ဘဲလက်ဒ်ကဗျာသည် ဇာတ်လမ်းကဗျာဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဇာတ်ကြောင်းပြောကဗျာဖြစ်သည်။ အနောက်တိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဘဲလက်ဒ်ကဗျာများသည် ကြေကွဲစရာ အကြောင်းအရာများ၊ ပြင်းထန်သောခံစားမှုများအကြောင်းကို အများအားဖြင့် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိကြသည်။ အဆင်မပြေပျော်ရွှင်စရာကင်းမဲ့သော အချစ်ရေးရာကိစ္စများ၊ မိသားစုရန်ငြိုးရန်စများ၊ လူသတ်မှုများ၊ ပင်လယ်ခားပြကဲ့သို့ ဥပဒေပြင်ပမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ အကြောင်း၊ စစ်ပွဲများအကြောင်း၊ သင်္ဘောပျက်၊ မိုင်းထိစသည့် ဖြစ်ရပ်များ၊ ကြေးစားသူရဲကောင်းများစသည့် အကြောင်းများကိုလည်း ဘဲလက်ဒ်ကဗျာအဖွဲ့ဖြင့်ဖွဲ့လေ့ရှိကြ သည်။

၃။ မင်းသုဝဏ်၏သားချစ်ရင်ဒေါ် ဘာသာပြန်ဇာတ်လမ်းကဗျာ

၃.၁။ ဘာသာပြန်ဇာတ်လမ်းကဗျာ

၃.၁.၁။ သားချစ်ရင်ဒေါ်

‘သားချစ်ရင်ဒေါ်’ကဗျာသည် အင်္ဂလိပ်ဘဲလက်ဒ်ကဗျာ လော့ရင်ဒေါ်ကို မြန်မာကဗျာတစ်ပုဒ်အဖြစ် မင်းသုဝဏ်က တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ စာဆိုသည် မြန်မာမှု၊ မြန်မာ့စာပေကို ချစ်မြတ်နိုးသည့်အလျောက် နှစ်စဉ်ကျမ်းကျင်လှသည်။ မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းများကို သူ၏ ကဗျာများတွင် နေရာတကျ ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ကဗျာ၏အနက်၊ ကဗျာ၏အဓိပ္ပာယ်၊ အနှစ်သာရတန်ဖိုး မြင့်မားလာစေသည်။ ဘဝ အသိအာနိသင်ပါသော ရသကဗျာအဖြစ် ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ မင်းသုဝဏ်သည် မြန်မာကဗျာများကို မြန်မာ ဆန်အောင်ရေးဖွဲ့သည်။ မြန်မာတို့၏ စိတ်ခံစားမှုနှင့် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့သည်။ အနောက်တိုင်း စာပေများကိုလည်း နှစ်စဉ်ကျမ်းကျင်သော ဆရာကြီးသည် အနောက်တိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် ဘဲလက်ဒ်ခေါ် ဇာတ်လမ်းကဗျာများကိုလည်း မြန်မာစာဖတ်သူတို့နှင့် ထိတွေ့စေခဲ့သည်။

‘သားချစ်ရင်ဒေါ်’ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးတွင် မိခင်နှင့်သားတို့၏ အပြန်အလှန်ပြောစကားများဖြင့် ဖန်တီးထားသည်။ မိခင်က သားဖြစ်သူအား ဘယ်များရောကခဲ့သည်။ ဘယ်သူများ ညစာကျွေးလိုက်သည်။ ဘာများစားခဲ့သည်။ ခွေးများဘယ်မှာရှိကြသည်ဟူသော မေးခွန်းများကို တစ်ပိုဒ်ပြီးတစ်ပိုဒ် ဆက်တိုက် မေးမြန်းထားသည်။ သားဖြစ်သူက ‘သမင်လိုက်ရင်းရောက်ခဲ့တယ်။ ရည်စားညစာကျွေး လိုက်တယ်။ ဟင်းပြုတ်ရည်ချိုစားခဲ့တယ်။ ခွေးများသေကုန်တယ်။ ဆိပ်ခတ်ခံခဲ့ရတယ်။’ဟု မေးခွန်း တစ်ခုချင်းအတွက် အဖြေတစ်ခုစီပြန်ပေးတယ်။ ကဗျာ ၁၀-ပိုဒ်လုံးတွင် ကဗျာအပိုဒ်အားလုံးကို မိခင်နှင့်သားတို့၏ အမေးအဖြေစကားများဖြင့်ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အမေးအဖြေစကားများမှာလည်း တစ်ပိုဒ်နှင့်တစ်ပိုဒ်သို့ ကူးပြောင်းရာတွင်အကြောင်းအရာသည် တိုးမြှင့်ပြောင်းလဲလာသည်။ တိုးမြှင့်ပြောင်းလဲ လာသည်နှင့်အမျှ ကြောက်စရာ ကောင်းလာသည်။ စာဖတ်သူ၏စိတ်ကို ကြောက်လန့်လာသည်။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့်အတူ သိလိုစိတ်ဖြစ်ပေါ် လာစေသည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် ကဗျာကိုတစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ရသအရှိန်မြင့်မားအောင် အမေးနှင့်အဖြေ ပါဝင်သောအပိုဒ်များ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ထားသည်။ ကဗျာ၏အဆုံးစာပိုဒ်များတွင်မူ ရင်ဒေါ်၏ဖြစ်ရပ်ကို အဖြေပေးထားသည်။

ဘဲလက်ဒ်ကဗျာ၏သဘောသဘာဝအတိုင်း ပုံစံတူမေးခွန်းများကို နှစ်ကြိမ်စီထပ်၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ နှစ်ကြိမ်စီထပ်၍ ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ကဗျာထဲမှ မိခင်ဖြစ်သူ၏ မေးသံသည် ကဗျာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံ၌ နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါရိုက်ခတ်ပြီးလျှင်လေးနက်လာစေသည်။ စာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံသို့ကူး၍

ရောက်လာအောင် တပ်လှန့်လှုံ့ဆော်နေသည့်စကားသံမျိုး ဖြစ်လာစေသည်။ ပထမပိုဒ်၌ မိခင်ဖြစ်သူက အိမ်ပြန်လာသော သားအား မေးမြန်းဟန်ကို

“ရင်ဒေါသက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
ဘယ်များရောက်ခဲ့တယ်။
နုပျိုဖွံ့ထွား၊ မေ့ချစ်သား
ဘယ်များရောက်ခဲ့တယ်။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် နာမဝိသေသနများဖြင့် ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့် မိခင်၏ချစ်ခြင်းကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ‘ရင်ဒေါသက်ထား၊ မေ့သည်ကြား၊’ ‘နုပျိုဖွံ့ထွား၊ မေ့ချစ်သား’ ဟူသော အဖွဲ့များဖြစ်သည်။ မြန်မာကဗျာ၏ သဘောနှင့်ကြည့်လျှင် သမာသ်ပုဒ်များဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

ဘဲလက်ဒ်ကဗျာ၏ အဖွဲ့ပုံစံသဘောနှင့်ကြည့်လျှင် သားဖြစ်သူကို နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါထပ်၍ထပ်၍ ခေါ်လိုက်ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူ၏ အကြားအာရုံကို ပဲ့တင်ထပ်မျှ ရိုက်ခတ်လာစေလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

‘ဘယ်များရောက်ခဲ့တယ်’ ဟူသော အမေးကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ မေးနေခြင်းဖြင့်လည်း မိခင်ဖြစ်သူ၏ သိလိုစေသည် ပြင်းပြနေကြောင်း ခံစားမှုသရုပ်ပေါ်လွင်လာစေသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ အမေးစကားများ ကြောင့် စာဖတ်သူနားလည်သိလိုစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ သားချစ်ရင်ဒေါ၏ အဖြေစကားများမှာမူ

“စုံမြိုင်တစ်ခွင်၊ လေးကိုတင်
သမင်လိုက်ယင်း၊ ရောက်ခဲ့တယ်
ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလှ၊ နားချင်လှ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟု ရေးဖွဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့၌ အဖြေတစ်ခုကို သိလိုက်ရသည်။ သမင်လိုက်ရင်း တောသို့ရောက်ခဲ့ကြောင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် စာဖတ်သူ၌ သိလိုသောပဟဠိတစ်ခု ရင်ဝယ်ခိုနားလာစေပြန်သည်။

“ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလှ၊ နားချင်လှ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟူသောအဖွဲ့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရင်ဒေါသည် မည်သည့်အတွက် ညောင်စောင်းကို အမြန်ပြင်ခိုင်းပါ သနည်း။ မည်သည့်အတွက် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်၍ နားချင်ပါသနည်း ဟူသောအတွေးများဖြစ်သည်။ ထိုနည်း ဖြင့် ဇာတ်လမ်းအပေါ်အာရုံစိုက်လာစေသည်။

တတိယပိုဒ်သည် မိခင်၏ ဒုတိယအမေးစကားဖြစ်သည်။ မိခင်ကပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေသော သားကို ကြည့်၍ သံသယနှင့်မေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

“ရင်ဒေါသက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
ဘူများညစာကျွေးလိုက်တယ်။
နုပျိုဖွံ့ထွား၊ မေ့ချစ်သား
ဘူများညစာကျွေးလိုက်တယ်။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအမေးစကားများ၌လည်း ‘ဘူများညစာကျွေးလိုက်တယ်’ ဟူသောအမေးသည် နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် မိခင်၌ စိုးရိမ်လွန်ကဲနေသဖြင့် စာဖတ်သူ၌လည်း သိလိုစိတ်များ ပိုက်လာစေ ပါသည်။ စတုတ္ထပိုဒ်မှာ သားရင်ဒေါ၏ အဖြေစကားဖြစ်သည်။ သားဖြစ်သူက

“ပျော်ပျော်ပါးပါး၊ နှစ်ယောက်သား

ရည်စားညစာကျွေးလိုက်တယ်။
ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလှ၊ နားချင်လှ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟုပြန်ဖြေပုံကို ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် စာဖတ်သူတို့အား ပိုမို သံသယပွားစေသည့် အတွေးများ ဖြင့် ရှုပ်ထွေးလာစေပါသည်။ ချစ်သူရည်းစားက ညစာကျွေးလိုက်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ရင်ဒေါ်သည် မထူနိုင်၊ မထိုင်နိုင်လောက်အောင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေရပါသနည်းဟု စာဖတ်သူအား ထပ်ဆင့်သိလိုစိတ်ကို ပိုကဲလာစေသည်။

ပိုဒ်ရေ ၅ သည် မိခင်၏အမေးစကားဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် မိခင်က မေးမြန်းဟန်ကို
“ရင်ဒေါ်သက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
ဘာများစားခဲ့တယ်။
နုပျိုဖွံ့ထွား၊ မေ့ချစ်သား
ဘာများစားခဲ့တယ်။

ဟူ၍ မိခင်၏အမေးစကားမှာ စိုးရိမ်စိတ်၊ သံသယစိတ်များရောယှက်ကာ ပိုကဲလာသကဲ့သို့ စာဖတ်သူ၌ လည်း မိခင်၏ အမေးကြောင့် သံသယဖြစ်လာရသည်။ ပိုဒ်ရေ ၆ သည် ရင်ဒေါ်က

“ငါးမြေ့ရေဆုတ်၊ တစ်တစ်ခုတ်
ဟင်းပြုတ်ရည်ချို စားခဲ့တယ်။
ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလှ၊ နားချင်လှ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟုပြန်ဖြေခဲ့သည်။ ချစ်သူကျွေးသောဟင်းကိုလည်း စားခဲ့တယ်။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုလည်းဖြစ်နေသည်။ ညောင်စောင်းပြင်ပါ၊ နားချင်လှပြီဟုလည်းပြောသည်။ အဆိုပါစကားများက မိခင်ကပို၍ သံသယဖြစ်စေ သကဲ့သို့ စာဖတ်သူတို့အားလည်း သံသယဖြစ်စေသည်။ သိလိုစိတ်ထက်သန်လာစေသည်။

အပိုဒ် ၇ သည် မိခင်၏ ထပ်ဆင့်အမေးစကားဖြစ်သည်။ ထိုအမေးစကားကို
“ရင်ဒေါ်သက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
ခွေးများဘယ်မှာရှိကြတယ်။
နုပျိုဖွံ့ထွား၊ မေ့ချစ်သား
ခွေးများဘယ်မှာရှိကြတယ်။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ သံသယများ သိလိုစိတ်များဖြင့် အမေးအဖြေမားနောက်သို့ မျောပါလာကြသော စာဖတ်သူ တို့အဖို့ ထိုအမေးစကားကြောင့် အထိတ်တလန့်ဖြစ်သွားစေသည်။ မမျှော်လင့်သော အမေး စကား ဖြစ်သည်။ အပိုဒ် ၈ မှာ သားချစ်ရင်ဒေါ်က ပြန်လည်ဖြေဆိုပုံဖြင့် သူ၏အဖြေကို

“ဗိုက်ပူနံ့ကား၊ ဖောရောင်သွား
ခွေးများသေလို့ကုန်ပါတယ်။
ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလှ၊ နားချင်လှ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟုရေးဖွဲ့သည်။ မိခင်သည် သားဖြစ်သူ၏အဖြစ်ကို နားလည်လိုက်သည်။ ထို့အတူ စာဖတ်သူတို့သည် လည်း သားချစ်ရင်ဒေါ်၏အဖြစ်ကို နားလည်လိုက်ပြီဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာ့ စိတ်ဓာတ်နှင့် ကိုက်ညီသည့်အတွက် ထိတ်လန့်ခြင်း၊ အံ့သြခြင်းဖြစ်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ မည်သည့်အတွက် မိမိချစ်သူကို ရက်ရက်စက်စက် အဆိပ်ခပ်ခဲရသနည်းဟူသော အတွေးသည် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ အဖြေကို သိုလိုစိတ် ထက်သန်လာသည်။ အပိုဒ် ၉ သည် မိခင်၏အမေးစကားဖြစ်သည်။ မိခင်၏အတွေးများသည် မှန်ကန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုအမေးစကားကို

“ရင်ဒေါ်သက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
ဆိပ်စားမိခဲ့ပြီထင်တယ်။
နုပျိုဖွံ့ထွား၊မေ့ချစ်သား
ဆိပ်စားမိခဲ့ပြီထင်တယ်။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟုရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ အပိုဒ် ၁၀ မှာမူ ရင်ဒေါ်၏ နောက်ဆုံးအဖြေစကားဖြစ်သည်။ ရင်ဒေါ်က

“မွေးမေကြင်မြတ်၊ သားသက်မှတ်
ဆိပ်ခပ်ခဲခဲ့ရပါတယ်။
ညောင်စောင်းကိုပြင်၊ အိုမိခင်
ဝမ်းရင်နာစွ နားချင်လျ။” (မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၇၀၊ မတ်၊ စာ ၂-၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။

မူရင်းကဗျာမှာ ဤမျှဖြင့် အဆုံးမသတ်ပါ။ သေတော့မည့်သား ရင်ဒေါ်အား မိခင်ဖြစ်သူက အမေ့ အတွက်၊ အစ်မအတွက်၊ ညီမအတွက်၊ ချစ်သူအတွက် ‘ဘာတွေထားခဲ့သနည်း’ဟု တစ်ကြိမ်စီမေးသည်။ ရင်ဒေါ်က အမေ့အတွက် နို့၊ အစ်မအတွက်ရွှေငွေများ၊ ညီမားအတွက် သူ့အိုးအိမ်၊ မြေယာများထားခဲ့ ကြောင်း၊ ချစ်သူအတွက်မူ ငရဲကျပါစေ၊ မီးလိုလောင်မြိုက်ပါစေဟူသော ဆုတောင်းကိုထားခဲ့ကြောင်း တစ်ကြိမ်စီပြန်ဖြေထားပါသည်။ ချစ်သူကို ရင်ဒေါ်ကျန်ဆဲပြီးမှ ကဗျာကိုအဆုံးသတ်ထားပါ သည်။

ထိုအပိုင်းတွင်မူ မြန်မာမိခင်တစ်ဦး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့်အတွက် စာဆိုက ဘာသာပြန်ဆိုရေးဖွဲ့ရာတွင် ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ ထိုကဗျာ၏အဆုံးတွင် စာဖတ်သူ၌ မိခင်ကသားဖြစ်သူ အား

“ရင်ဒေါ်သက်ထား၊ မေ့သည်ကြား
နုပျိုဖွံ့ထွား၊မေ့ချစ်သား”

ဟူ၍ ၅-ကြိမ်ခန့် ခေါ်ဝေါ်သော စကားသံတို့သည် ပဲ့တင်ထပ်ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်။

“ဘယ်များရောက်ခဲ့တယ်။”
“ဘုများညစာကျွေးလိုက်တယ်။”
“ဘာများစားခဲ့တယ်။”
“ခွေးများဘယ်မှာရှိတယ်”

ဟူသော မေးခွန်းများသည်လည်း ပဲ့တင်ထပ်၍ ကျန်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပဲ့တင်ထပ်၍ ကျန်ရစ်အောင်လည်း ကဗျာစာဆိုက ထပ်တလဲလဲဖွဲ့ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အပြိုင်အဖွဲ့များကို အများအပြားသုံး၍ ရေးဖွဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဇာတ်ဆောင်တို့၏အသံများ၊ စကားများသည် ခိုင်မာစွဲမြဲလာသည်။ စာဖတ်သူတို့၌ အပြင်းအထန် တွေးစရာများဖြစ်လာသည်။ ချစ်သူသည် မည်သည့်အတွက် ချစ်သူကို အဆိပ်ခပသနည်း။ သေစေလို သနည်း။ ထိုအဖြေကိုရှာရင်း စာဖတ်သူတို့မောရသည်။ ‘သားချစ်ရင်ဒေါ်ကဗျာမှတစ်ဆင့် ကျယ်ပြန့်သော လောကကြီးဆီသို့ရောက်သွားကာ လောကသဘောနှင့် ဆင်ခြင်၍ အမေးထုတ်ကြပြန်သည်။ ချစ်သူသည် လောဘကြောင့်လော၊ ဒေါသကြောင့်လော၊ မောဟကြောင့်လောဟု တွေးတောနေစေခြင်းသည်ပင် ကဗာ ဖန်တီးမှုအနုပညာ၏ အစွမ်းထက်မြက်မှုကြောင့်ဟု ဆိုရမည်။ ကဗျာဆုံးသည့်တိုင် ကဗျာဖတ်သူအား အနားမပေးဘဲ အဖြေကိုရှာစေခြင်းဖြင့် ပဟေဠိဆန်စွာ လောကအကြောင်းကို ပိုမိုနားလည်လာစေသည်။ မိခင် သည် ‘ရင်ဒေါ်သက်ထား၊ မေ့သည်ကြား’ဟု အထပ်ထပ်ဖွဲ့ဆိုရသည်အထိ သားကိုချစ်ခြင်း ပြင်းပါလျက် သေအံ့ဆဲဆဲသားကို မိမိအတွက် မည်သည့်အရာများချန်ထားခဲ့ပါသနည်းဟု မေးပုံမှာလည်း တွေးစရာ၊ ဆင်ခြင်စရာဖြစ်လာသည်။ လောဘစိတ်သည် ချစ်ခြင်းမေတ္တာတရားကို ကျော်လွှား ခဲ့လေ သလားဟု ဆင်ခြင် စရာဖြစ်လာသည်။ ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်ကား မြန်မာကဗျာဖတ်သူတို့အား ထိုအထိ မတွေးစေခဲ့ဘဲ ရင်ဒေါ် သေဆုံးခြင်းဖြင့်သာ ရပ်တံ့စေခဲ့သည်။ ဆရာကြီးသည် မြန်မာစာဖတ် ပရိသတ်အား မြန်မာဆန်သော ဘဲလက်ဒ်ကဗျာများကို ရေးဖွဲ့ပြခဲ့သည်။ အနောက်တိုင်းဘဲလက်ဒ် ကဗျာများကိုလည်း ထိတွေ့ခံစားစေလို သည်။

မြန်မာကဗျာများ၏သဘောမှာ မေတ္တာကိုအခြေခံ၍ လောက၏အလှကို ရှာဖွေကြကာ အနောက်တိုင်း ဘဲလက်ဒ်ကဗျာများမှ လောက၏ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ကောင်းစရာများကို ဖော်ပြ၍ စာဖတ်သူ အားဆင်ခြင်တုံ တရားထက်မြက်လာအောင် အားထုတ်ထားသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

“ညောင်စောင်းကိုပြင် အိုမိခင်
ပန်းပင်နွမ်းလျ နားချင်လှ။”

ဟူသောအဖြေပိုဒ်တိုင်း၌ ထပ်၍ထပ်၍ဖွဲ့ထားသည်မှာ သာမန်အားဖြင့်ကြည့်လျှင် မိမိပင်ပန်းလာ၍ အိပ်ယာ ပြင်ခိုင်းသည်ဟု ယူဆရသည်။ ကဗျာဆုံးသွားသောအခါ ထိုအဖွဲ့သည် အဆိပ်မိ၍ သေဆုံးခြင်း နိမိတ်ပုံ သဘောကို ထပ်တလဲလဲခင်းကျင်းတင်ပြနေကြောင်း နားလည်လာရသည်။

‘နားချင်လှ’ ဟူသောစကားသည် ခေတ္တနားချင်သောသဘောထက် အပြီးအပိုင်းနားချင်သော သဘော ကိုဆောင်ထားသည်။ မြန်မာကဗျာများနှင့်မတူ အရသာကွဲပြားသော အနောက်တိုင်းဘဲလက်ဒ် ကဗျာတစ်ပုဒ် ကို ထိတွေ့ခံစားပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်ဘာသာပြန်သည့် အနောက်တိုင်းဘဲလက်ဒ်ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်သော ‘သားချစ်ရင်ဒေါ်ကဗျာသည် မြန်မာဇာတ်လမ်းကဗျာတို့နှင့်မတူ၊ ထူးခြားသည့် အနောက်တိုင်း၏ ဇာတ်လမ်း ကဗျာဖြစ်သည့်အလျောက် ဇာတ်လမ်းသည် ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ကောင်းသည်။ သေအံ့ဆဲဆဲသားနှင့် မိခင်တို့၏အပြန်အလှန်ပြောစကားနှင့် ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ထားသည်။ လူ့သဘော၊ လူ့စရိုက်၊ လူ့သဘာဝကို တင်ပြရင်း လူ့သဘောကိုဆင်ခြင်လာစေသည်။ သံဝေဂယူစေသည်။ ဇာတ်လမ်းနှင့်ယှဉ်တွဲ၍ လေးနက် သည့် အတွေးအမြင်များ၊ ခံစား မှုများကို စာဖတ်သူတို့အား ပေးလိုသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ ကဗျာသည် နိမိတ်ပုံများ၊ ထူးခြားသော စကားလုံးအဖွဲ့များဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသောကြောင့် စကားပြေထက် လူ့စိတ်ကိုဆွဲဆောင် နိုင်ပြီး စာဖတ်သူတို့အား နှစ်သက်မှုရသကို ပေးနိုင်သည့် စာပေအဖွဲ့ပုံစံဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်မိပါသည်။

နိဂုံး

အနောက်တိုင်းတွင်ထွန်းကားခဲ့သည့် ဇာတ်လမ်းကဗျာသဘော၌ ဇာတ်ကြောင်းပြောခြင်းသက်သက်ကို အလေးပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ အတွေးဒဿနတစ်ခုကို အခြေခံကာ ဇာတ်ကြောင်းကိုပြောလေ့ရှိသည်။ ကဗျာ ဖတ်သူအနေနှင့်မူ ဇာတ်လမ်းကဗျာပြီးဆုံးသွားမှသာ ကဗျာစာဆိုပြောလိုသော အတွေးဒဿနကို တွေ့မြင် ခံစားကြရသည်။ မင်းသုဝဏ်၏ဇာတ်လမ်းကဗျာများသည် သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့နှင့် အတွေးဒဿနကို ပေးနိုင်သောကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်ဟုထင်မြင်မိပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဝိုင်ဝန်းကူညီပေးပါသော ပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာသီဂီရွှေ၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်၊ ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာရီရီသန်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်နှင့် ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာချိုကြည်သန်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်အား လည်းကောင်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် သုတေသနဂျာနယ် ဖြစ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ဝင်များအားလည်းကောင်း၊ မြန်မာစာဌာန၊ ပါမောက္ခ (ဌာနမှူး) ဆရာမကြီး ဒေါက်တာတင်တင်ရွှေ နှင့် မြန်မာစာဌာန၊ ပါမောက္ခဆရာမကြီး ဒေါက်တာဥမ္မာမြင့် အားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

စိုးမြင့်လတ်။(၂၀၁၄)။မင်းသုဝဏ်၏လက်ရာစုံမင်းသုဝဏ်။ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို ပုံနှိပ်တိုက်။
မြဝင်း။(၁၉၇၀)။ ကဗျာနှင့်နိမိတ်တို့။ ရန်ကုန်၊ မိုးကိုကိုစာပေ။

မဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများ

မင်းသုဝဏ်။(၁၉၇၀)။မတ်၊ 'သားချစ်ရင်ဒေါ်'၊မိုးဝေမဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၂၂၇-၂၂၈။ ၂-၃။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Peck, John & Martin Coyle.(1985), *Literary Term and Criticism*, London. MACIMILLAN Education Ltd.